

Keti Koti speech burgemeester Hein van der Loo - uitgesproken 30 juni 2023, Mandelaplein, Almere

Geachte aanwezigen,

Op 1 juli 1863 klonken er 21 kanonschoten in Paramaribo. De wettelijke slavernij in Suriname en de Nederlandse Antillen was afgeschaft. Maar duurde feitelijk nog tien jaar voort.

35 Jaar later in 1898 werd Anton de Kom geboren in Paramaribo. In een koloniale samenleving die nog doordrenkt was van pijn.

Zijn vader was geboren in slavernij.

Zijn voorouders waren eeuwen lang geketend geweest.

In 1934 publiceerde Anton de Kom dit boek. Wij slaven van Suriname.

Vol verhalen en getuigenissen die hij wilde optekenen om ze nooit te vergeten.

Hij schreef:

Voordat de geroofde [mensen] in Afrika werden ingescheept, werden de slaven (onze vaders) gebracht in een loods. Men liet vervolgens de slaven de ganse dag, natuurlijk onder scherpe bewaking, op een pleintje in de open lucht. Opdat hun huid er glanzend zou uitzien en om de kooplust te wekken, werden zij ingesmeerd met olie. Ook voedsel ontvingen zij in deze dagen genoeg, om niet door een verhongerd aanzien de koper af te schrikken.

De leverbaren werden van de zogenaamde onleverbaren onderscheiden. Misten zij tanden, of hadden zij grijzen haren, dan waren zij goedkoper.

De leverbaren werden opgesteld en vervolgens, precies als vee, met een gloeiend ijzer op de borst gemerkt, waarbij het wapen van de handelsmaatschappij in hun huid geschroeid werd.

Het slavernijverleden is een pijnlijk, tot voor kort onderbelicht onderdeel van onze geschiedenis.

Op school leerden kinderen in Nederland maar een deel van het verhaal. Ik ook.

Het ging over de Gouden Eeuw, over schepen met specerijen, over zeehelden.

En ja, de meester en juf vertelden ook over de mensen die op de plantages moesten werken. Voor niks. Slecht behandeld.

Maar het echte verhaal....?

Anton de Kom schreef:

De Slaven (onze vaders) zwoegden op de velden om de rijkdom der blanken te vergroten. Op de suikerplantages, waar de slaven door de veldarbeid uitgeput en vermoord werden, stonden de Europeanen met de zweep achter hen, gereed om bij de minste vertraging hun naakte lichaam te slaan.

Het echte verhaal. Nu. Steeds meer. Gelukkig steeds vaker. Eindelijk. In het besef van een schrijnend verleden. Met inlevingsvermogen in het verdrietige DNA van de tot slaaf gemaakten. De voorouders van toen. Hun nakomelingen nu.

Morgen, op 1 juli 2023, begint het Herdenkingsjaar. Nadat de Nederlandse Staat in december 2022 excuses heeft aangeboden. Met deze keten om sluit ik me van harte aan bij die excuses van de Nederlandse regering. Van mens tot alle mensen, tot alle nakomelingen van tot slaaf gemaakten zeg ik sorry.

Dat excuus, weet u, van de premier, dat was niet om een boek dicht te slaan. Niet om een punt te zetten achter onze vermaledijde geschiedenis.

We zetten geen punt, zei hij, maar een komma. Ook in Almere.

Het Almere achter de komma.

In 2018 hadden we in onze jonge stad de eerste officiële herdenking. En nu vandaag, wat ben ik trots, onthullen we een monument.

Ontzettend veel dank daarvoor aan het Comité 30 Juni – 1 Juli, Anneke Dalger. En natuurlijk veel dank aan de kunstenaar, Patrick Mezas. Ik ben oprecht geroerd door het beeld. En door je uitleg, je motivatie, je compassie.

Wat mij betreft staat Keti Koti gelijk aan de andere herdenkingen hier in Almere: de Dodenherdenking op 4 mei, Bevrijdingsdag op 5 mei, de Indiëherdenking op 15 augustus.

Ik hoop dat dit monument een plek wordt waar mensen naartoe komen. Voor een moment van besef en bezinning. Van bezieling ook, om slavernij als meest extreme vorm van discriminatie nooit meer te laten gebeuren.

Niet in het groot. Niet in het klein.

Het verhaal van Almere achter de komma is een verhaal van samen bouwen. Samen geschiedenis schrijven. Samen leven. Want hier maken mensen de stad.

Elke dag weer. In de veelkleurigheid die Almere rijk is. Niet wit. Niet zwart.
Maar in de kleur van ons hart.

Doet u mee?